

6. Закон України «Про сільський зелений туризм». URL: http://derazhnia-rda.gov.ua/docum/2012/zakon_ukrajini_pro_silskij_turizum.pdf

7. Горішевський П. В., Васильєв В. П., Зінько Ю. В. Сільський зелений туризм: організація гостинності на селі: підручник. Івано-Франківськ : Місто-Н, 2008. 158 с.

8. Марченко О. А. Кадровий менеджмент та мотивація персоналу працівників туристичних підприємств. Агросвіт: наук. жур. 2016. № 11. С. 7-11.

9. Grynchuk Ju., Romaniuk I. Development of rural green tourism in the regions of Ukraine on the basis of European integration. *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 4, No. 4. Riga: Publishing House «Baltija Publishing», 2018. С. 100-105.

References

1. Ihnatenko, M. M. (2015). *Planuvannya i prohnozuvannya sotsial'noyi vidpovidal'nosti sub"yektiv hospodaryuvannya ahraryoi sfery ekonomiky [Planning and forecasting the social responsibility of economic entities in the agricultural sector]*. *Ahrosvit*, 17, 31-37 [in Ukr.].

2. Romaniuk, I. A. (2015). *Systemno-strukturni definitsiyi katehoriy u haluzi sil's'koho zelenoho turyzmu: uzahal'nennya ta vykorystannya [System-structural definitions of categories in rural green tourism: generalization and use]*. *Naukovyy visnyk KHDU. Seriya «Ekonomichni nauky», Hel'vetyka*, 15(3), 29-31 [in Ukr.].

3. Marmul', L. O. & Kovalenko, I. V. (2008). *Derzhavne rehulyuvannya investytsiynoyi diyal'nosti pererobnykh pidpryyemstv ahropromyslovoho kompleksu [State regulation of investment activity of agro-industrial complex processing enterprises]*. *Ekonomika APK.*, 12, 62-69 [in Ukr.].

4. Pityulych, M. M. & Mykhaylyuk, I. I. (2011). *Osoblyvosti funktsionuvannya sil's'koho turyzmu v Ukrayini ta dosvid yevropeys'kykh krayin [Features of functioning of rural tourism in Ukraine and experience of European countries]*. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Seriya «Ekonomika»*, 33(3), 154-158 [in Ukr.].

5. *Zakon Ukrayiny «Pro osobyste sil's'ke hospodarstvo» [Law of Ukraine «On Personal Agriculture»]* № 3108-IV vid 17.11.2005 ta zminy vid 25.12.2008 № 799-VI. URL: http://www.tourlib.net/zakon/pro_selgosp.htm

6. *Zakon Ukrayiny «Pro sil's'kyy zelenyy turyzm» [Law of Ukraine «On Rural Green Tourism»]*. URL: http://derazhnia-rda.gov.ua/docum/2012/zakon_ukrajini_pro_silskij_turizum.pdf

7. Horishevs'kyi, P. V., Vasylyev, V. P. & Zin'ko, Yu. V. (2008). *Sil's'kyy zelenyy turyzm: orhanizatsiya hostynnosti na seli [Rural green tourism: organization of hospitality in the countryside]*. Івано-Франківськ : Місто-Н [in Ukr.].

8. Marchenko, O. A. (2016). *Kadrovyy menedzhment ta motyvatsiya personalu pratsivnykiv turystychnykh pidpryyemstv [Personnel management and staff motivation of employees of tourism enterprises]*. *Ahrosvit*, 11, 7-11 [in Ukr.].

9. Grynchuk, Ju. & Romaniuk, I. (2018). *Development of rural green tourism in the regions of Ukraine on the basis of European integration. Baltic Journal of Economic Studies*, 4(4), 100-105 [in Eng.].

ДАНИ ПРО АВТОРА

Плевако Ярослав Анатолійович, аспірант
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»
e-mail: ekonomika2013@ukr.net

ДАНИЕ ОБ АВТОРЕ

Плевако Ярослав Анатольевич, аспирант
ГВУЗ «Переяслав-Хмельницький ГПУ імени Григорія Сковороды»
e-mail: ekonomika2013@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHOR

Plevako Yaroslav, postgraduate
Pereiaslav-Khmelnitsky Hrygorii Skovoroda State Pedagogical University
e-mail: ekonomika2013@ukr.net

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГО КЛУБУ ТА ЇХ МІСЦЕ В СИСТЕМІ КОНТРОЛІНГУ

Жучінський О. Ю.

Предметом дослідження є теоретичні й практичні аспекти визначення фінансово-економічних результатів діяльності культурно-мистецького закладу.

Метою роботи є визначення фінансово-економічних результатів діяльності культурно-мистецького закладу та встановлення їх позитивної динаміки внаслідок впровадження інструментів контролю в системне управління його розвитком.

Методологічною основою статті стали як загальнонаукові, так і спеціальні методи наукового пізнання. Були використані методи: монографічний; економічних порівнянь; статистико-економічні, у т.ч. формального і факторного аналізу; економіко-математичні; балансовий; графічний.

Результати роботи. У процесі здійснення контролінгу у системі діяльності культурно-мистецьких закладів на селі та управління їх розвитком важливе місце займають фінансово-економічні показники й результати господарювання. Це підтверджується прикладом сільського будинку культури. З однієї сторони, високі й стійкі фінансово-економічні результати його функціонування є важливими наслідками впровадження, своєрідними індикаторами ефективності контролінгу. З іншої сторони, вони є фінансовим підґрунтям його подальшого розвитку й удосконалення. Це особливо цінно в умовах децентралізації влади, адміністративно-територіальної реформи, зміни пріоритетів бюджетування щодо культурно-мистецьких закладів на селі.

Галузь застосування результатів. Висновки й результати статті можуть бути використані у навчально-науковому процесі економічних факультетів вищих навчальних закладів. Їх доцільно передати для практичного використання в управлінні соціально-культурними підприємствами.

Висновки. Важливе значення для підвищення фінансово-економічних показників діяльності сільського клубу як культурно-мистецького закладу має факторний аналіз. Під економічним факторним аналізом розуміється поступовий перехід від початкової факторної системи (результативний показник) до кінцевої факторної системи, розкриття повного набору прямих кількісно вимірних чинників, що чинять вплив на зміну результативного показника. Їх вибір для аналізу того або іншого показника здійснюється на основі фінансово-економічного аналізу дії зовнішніх чинників. При цьому зазвичай виходять з принципу: чим більший комплекс факторів досліджується, тим точніше будуть результати аналізу. Факторний аналіз може здійснюватись за допомогою анкетування та бути важливим складником системи контролінгу.

Ключові слова: культурно-мистецькі заклади, будинок культури, діяльність, контролінг, фінансово-економічні результати, підвищення, управління, удосконалення, сільська територія, реформа, децентралізація.

ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СЕЛЬСКОГО КЛУБА И ИХ МЕСТО В СИСТЕМЕ КОНТРОЛЛИНГА

Жучинский А. Ю.

Предметом исследования являются теоретические и практические аспекты определения финансово-экономических результатов деятельности культурно-художественного заведения.

Целью работы является определение финансово-экономических результатов деятельности культурно-художественного заведения и установления их положительной динамики в результате внедрения инструментов контроллинга в системное управление его развитием.

Методологической основой статьи стали как общенаучные, так и специальные методы научного познания. Были использованы методы: монографический; экономических сравнений; статистико-экономические, в т.ч. формального и факторного анализа; экономико-математические; балансовый; графический.

Результаты работы. В процессе осуществления контроллинга в системе деятельности культурных учреждений на селе и управления их развитием важное место занимают финансово-экономические показатели и результаты хозяйствования. Это подтверждается примером сельского дома культуры. С одной стороны, высокие и устойчивые финансово-экономические результаты его функционирования являются важными последствиями внедрения, своеобразными индикаторами эффективности контроллинга. С другой стороны, они финансовым основой его дальнейшего развития и совершенствования. Это особенно ценно в условиях децентрализации власти, административно-территориальной реформы, изменения приоритетов бюджетирования по культурным заведениям на селе.

Область применения результатов. Выводы и результаты статьи могут быть использованы в учебно-научном процессе экономических факультетов высших учебных заведений. Их целесообразно передать для практического использования в управлении социально-культурными предприятиями.

Выводы. Важное значение для повышения финансово-экономических показателей деятельности сельского клуба как культурно-художественного заведения имеет факторный анализ. Под экономическим факторным анализом понимается постепенный переход от начальной факторной системы (результативный показатель) к конечной факторной системы, раскрытие полного набора прямых количественно измеренных факторов, оказывающих влияние на изменение результативного показателя. Их выбор для анализа того или иного показателя осуществляется на основе финансово-экономического анализа воздействия внешних факторов. При этом обычно исходят из принципа: чем больше комплекс факторов исследуется, тем точнее будут результаты анализа. Анализ может осуществляться с помощью анкетирования и быть важной составляющей системы контроллинга.

Ключевые слова: культурно-художественные заведения, дом культуры, деятельность, контролинг, финансово-экономические результаты, повышение, управления, совершенствование, сельские территория, реформа, децентрализация.

FINANCIAL AND ECONOMIC RESULTS OF THE COUNTRY CLUB ACTIVITIES AND THEIR PLACE IN THE SYSTEM OF CONTROLLING

Zhuchinskyi Oleksandr

The subject of the research is theoretical and practical aspects of determining the financial and economic results of the activity of cultural and artistic institution.

The purpose of the work is to determine the financial and economic results of the activities of cultural and artistic institution and to establish their positive dynamics due to the introduction of controlling tools in the systematic management of its development.

The methodological basis of the article was both general scientific and special methods of scientific knowledge. The following methods were used: monographic; economic comparisons; statistical and economic, incl. formal and factor analysis; economic and mathematical; balance; graphic.

Results of work. In the process of controlling in the system of activity of cultural and artistic institutions in the countryside and managing their development, financial and economic indicators and economic results occupy an important place. This is confirmed by the example of a rural house of culture. On the one hand, high and sustainable financial and economic results of its operation are important consequences of implementation, a kind of indicators of controlling efficiency. On the other hand, they are the financial basis for its further development and improvement. This is especially valuable in the context of decentralization of power, administrative-territorial reform, changing budgeting priorities for rural cultural institutions.

The field of application of results. The conclusions and results of the article can be used in the educational process of economic faculties of higher educational establishments. They should be transferred for practical use in the management of socio-cultural enterprises.

Conclusions. Factor analysis is important for enhancing the financial and economic performance of a rural club as a cultural and artistic institution. Economic factor analysis refers to the gradual transition from the initial factor system (performance indicator) to the final factor system, the disclosure of a complete set of direct quantitative factors that influence the change in the effective indicator. Their choice for the analysis of a particular indicator is made on the basis of financial and economic analysis of external factors. In this case, they usually proceed from the principle: the larger the set of factors under study, the more accurate the results of the analysis will be. Factor analysis can be done through questionnaires and be an important component of the controlling system.

Key words: cultural and artistic institutions, cultural house, activity, controlling, financial and economic results, promotion, management, improvement, rural territory, reform, decentralization.

JEL Classification: R51, O13, O15, Z10.

Постановка проблеми. Відображенням ефективності систем управління мистецько-культурних закладів на селі, попри власне розвиток притаманних їм видів діяльності, є фінансово-економічні результати господарювання. Це твердження є особливо актуальним в умовах децентралізації влади, адміністративно-територіальної реформи, значного зменшення або й припинення їх бюджетної підтримки. Актуальність вказаної проблематики посилюється, якщо фінансово-економічні результати й показники узгоджуються з впровадженням контролінгу як важливого інструменту й складника системного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми функціонування підприємств соціокультурної сфери, соціальної інфраструктури сільських територій були і є предметом досліджень провідних вітчизняних науковців: Л. Антошкіної, Т. Боголіб, М. Ігнатенка, І. Ксьонжик, Л. Мармуль, А. Руснак, І. Романюк. Питання системного управління підприємствами висвітлені у працях С. Кучеренко, Л. Леваєвої, А. Постола. Проте оцінка фінансово-економічних результатів функціонування сільських соціокультурних закладів у взаємозв'язку з впровадженням контролінгу в управління вимагає подальших розробок.

Мета статті – визначення фінансово-економічних результатів діяльності культурно-мистецького закладу та встановлення їх позитивної динаміки внаслідок впровадження інструментів контролінгу в системне управління його розвитком.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сільський будинок культури як типовий культурно-мистецький (соціокультурний) заклад у минулі роки функціонував як бюджетна дотаційна установа. Проте з початком адміністративно-територіальної реформи й децентралізації влади, припиненням виділення бюджетних коштів на основну діяльність був змушений перейти на інноваційні методи роботи, розширення номенклатури послуг, пошук джерел фінансування, самоокупність і впровадження інструментів контролінгу в системне управління розвитком [1, с. 172]. Отримані фінансово-економічні результати господарювання підтверджують ефективність обраного напрямку діяльності й управління.

Так, доходи закладу, як показують дані табл. 1, за такої активної стратегії продовжують зростати. Це підтверджується тим, що на кінець попереднього 2017 р. залишок коштів складав 100,9 тис. грн., а у 2018 р. – 250,8 тис. грн., тобто збільшився у 2,5 разів. Визначено, що основним джерелом надходжень залишається виручка від реалізації продукції та послуг, а основними статтями витрат є оплата енергоносіїв, комунальних послуг, а також праці. При цьому, на думку М. Ігнатенка, аналіз витрат на засадах контролінгу здійснюється у наступній послідовності: надається загальна оцінка структури, статей і динаміки витрат; загальна сума видатків аналізується за видами, елементами та статтями витрат; розраховується структура й величина доходів; виконується планування показників; робляться висновки та пропозиції щодо зменшення витрат і збільшення надходжень [2, с. 60].

Таблиця 1. Рух грошових коштів сільського будинку культури у 2017 р.*

Показник	Значення показника (тис. грн.)
Надходження коштів:	
Виручка від реалізації продукції та послуг	390,8
Від оренди і прокату	287,2
Від сумісної діяльності	139,4
Повернення дебіторської заборгованості	-
Інші надходження	108,0
Всього	925,4
Потреба в коштах (витрати):	
Придбання матеріалів і обладнання	29,9
На оплату праці	180,6
Розрахунки з бюджетом	245,6
Інші витрати	319,4
Всього	775,5
Рух коштів:	
Наявність на початок року	100,9
Надходження	925,4
Витрати	775,5
Залишок на кінець року	250,8

* Розраховано автором за даними річної фінансово-облікової звітності

При цьому фахівець або відповідний відділ контролінгу досліджує витрати за групами: операційною, фінансовою, інвестиційною та іншою діяльністю. Групування витрат за економічно однорідними елементами дає можливість визначити загальну потребу підприємства у матеріальних ресурсах, суму амортизації основних засобів, витрати на оплату праці й інші грошові витрати незалежно від того, на який конкретний вид продуктів і послуг і на яких ділянках або у підрозділах вони виникли. Також досліджується собівартість наданих послуг (робіт, продукції) та калькуляція. Вихідними даними для аналізу витрат, собівартості продуктів і послуг й калькуляції є дані річної бухгалтерської та фінансової звітності.

Співвідношення окремих елементів витрат у відсотках до загальної їх суми у грошовій формі називається структурою собівартості [3, с. 25]. Собівартість культурно-мистецьких продуктів і послуг – це один із основних узагальнюючих показників, які характеризують діяльність культурно-мистецького закладу – будинку культури. Це виражена у грошовій формі частина вартості, яка включає витрати на споживання засобів виробництва й оплату праці. Інакше кажучи, собівартість втілює минулу або уречевлену працю; вкладення постачання, витрачені кошти виробництва; ту частину знов витраченої праці, яка створює необхідний продукт.

Собівартість показує, у що конкретно обходиться підприємству виробництво продуктів і послуг; відображає рівень технічної оснащеності підприємства, галузі, використання матеріальних ресурсів, досягнутий рівень продуктивності роботи, якість продукції, тобто наскільки ефективно використовуються засоби праці, предмети роботи і сама праця при їх створенні. Задача контролінгу при аналізі собівартості доходів полягає в тому, щоб визначити динаміку й структуру собівартості, розкрити причини відхилення фактичної собівартості звітного періоду і виявити резерви подальшого зниження собівартості за рахунок поліпшення організації виробництва та використання обладнання, економії трудових ресурсів і підвищення продуктивності праці, економії матеріалів, електроенергії, найбільш раціонального використання транспортних засобів, а також за рахунок ліквідації або скорочення витрат і продуктивних витрат.

Собівартість доходів дозволяє здійснювати порівняння у грошовій формі витрат підприємства з результатами його діяльності [4, с. 125]. Зниження собівартості служить необхідною умовою зростання прибутку і підвищення ефективності роботи та створює економічні передумови для зниження цін на пропонувані продукти і послуги. За результатами аналізу потрібно узагальнити всі виявлені та невикористані підприємством ресурси і резерви й розробити конкретні заходи щодо швидшого їх залучення у діяльність і подальшого зниження собівартості доходів. При цьому особливу увагу слід приділити усуненню виявлених недоліків та/або ризиків. Собівартість продуктів і послуг, наданих сільським будинком культури у 2018 р., систематизовано у табл. 2.

Собівартість на одиницю доходів за 2017-2018 рр. знизилась на 0,2% або на 3,6 грн., найвищу собівартість мають послуги студії образотворчого мистецтва, де абонплата складає 150,0 грн. для дорослих за місяць, а найменшу – студія дизайну з 50,0 грн. для однієї дитини/місяць. Обчислення собівартості за окремими елементами і статтями витрат називається калькуляцією [5, с. 259]. Калькуляція характеризує собівартість окремих видів робіт по підприємству, окремих відділах та є важливим засобом для оцінки якості праці, виявлення резервів і шляхів зниження собівартості на конкретних бізнес-процесах.

Найбільш важливим узагальнюючим показником, що характеризує ефективність виробництва, кінцеві результати творчої та комерційної діяльності сільського будинку культури, є прибуток. Прибуток – абсолютний

показник ефективності підприємства, що розраховується для кожного виду діяльності й у цілому як різниця відповідних доходів і витрат. За економічним значенням прибуток визначає фінансовий результат діяльності підприємства та його структурних підрозділів. Значення прибутку визначається тим, що він виступає як один із основних джерел розширеного відтворення, підвищення матеріального рівня життя працівників.

Таблиця 2. Собівартість продуктів і послуг, наданих сільським будинком культури у 2018 р.*

Продукти і послуги	Собівартість продукції	
	Всього, тис. грн.	За одиницю, грн. (місяць)
Студія танцю	109,7	70,0/100,0
Театральна студія	40,8	70,0/100,0
Студія вокалу	57,6	100,0/120,0
Студія мистецтва	84,8	120,0/150,0
Студія дизайну	70,5	50,0/70,0
Студія іміджу	140,0	100,0/100,0
Туристичний клуб	36,6	10,0/20,0
Тренінги	83,7	100,0/200,0 (день)
Разом	623,7	-

* автором за даними річної обліково-фінансової звітності

За рахунок прибутку формуються основні фонди й оборотні засоби, а також складаються заохочувальні й резервні фонди. Засобами контролінгу проводиться аналіз прибутку в наступній послідовності: визначається склад досліджених показників; визначається та аналізується їх динаміка; виконується планування показників та здійснюються висновки. Прибуток аналізується також в залежності від видів діяльності: операційної, звичайної, основної, додаткової. Так, у 2016 р. балансовий прибуток сільського будинку культури дорівнював 925,4 тис. грн. 2/3 його обсягу забезпечували платні культурно-мистецькі послуги.

У розвиток будинку культури вкладаються інвестиції, які мають велике значення для майбутнього конкурентного становища закладу на ринку соціокультурних послуг на селі. За їх допомогою здійснюють розширене відтворення основних засобів, як виробничого, так і невиробничого характеру, зміцнюється матеріально-технічна база. Це дає можливість підприємству збільшувати обсяги виробництва продуктів і послуг, прибутку, поліпшувати умови праці й побуту працівників. Від розміру й ефективності інвестицій залежать собівартість, асортимент продукції, номенклатура послуг, їх якість, новизна і привабливість, конкурентоспроможність.

Завдання відділу або фахівця з контролінгу по їх аналізу та залученню полягає в оцінюванні динаміки; рівня виконання плану по залученню; пошуку джерел та резервів збільшення обсягів; підвищення ефективності використання [6, с. 107]. Інвестиційні кошти у закладі, як правило, вкладаються у капітальний ремонт приміщень, покращення прилеглої території, обладнання інвентарю. Загальна сума інвестиційних коштів 2016 р. була не значною і дорівнювала лише 526,7 тис. грн., в тому числі будівельно-монтажні роботи становили 322,0 тис. грн. Тому робота у цьому напрямі вимагає більшої активності й поглиблення співпраці з інвесторами.

З будь-якого напрямку діяльності у відділі контролінгу або фахівцем з нього складає звіт, який є незалежним від звіту бухгалтерії. Потім він передається або до аналітичного центру, або обробляється фахівцем відповідно до вимог, та передається для подальшого прийняття управлінського рішення щодо оцінки відповідності й діяльності структурного підрозділу. Звіт складається щомісяця і містить порівняння фактичних показників з плановими або нормативними. Втім, з метою оперативного контролю фахівцям з контролінгу слід виявляти та вивчати значні відхилення від планових показників до їх включення до звіту, визначати причини відхилень і вносити необхідні корективи та надавані пояснення, чому ці проблеми не були або не можуть бути розв'язані раніше.

Наступним змістовним етапом роботи відділу або фахівця з контролінгу є аналітична обробка звіту. Вона дозволяє на якісному і кількісному рівнях визначити ступінь якості фінансово-економічного стану будинку культури. При обробленні звіту можуть використовуватися різні методи статистичного й математичного аналізу з залученням апарату експертних оцінок для пошуку оптимальних шляхів вирішення проблем [7, с. 24]. Алгоритм розрахунків й оцінки формальних і неформальних показників та аналіз причин їх можливої низької якості представлено на рис. 1. За допомогою сукупностей формальних показників та відповідних методів оцінюється фінансовий стан закладу та фінансові результати діяльності.

Формальний аналіз складається з дослідження основних показників відділу контролінгу та їх опису відповідно до встановлених керівництвом вимог та складається на різних етапах обробки з факторного й регресійного аналізу та визначення фінансових резервів будинку культури. За допомогою формальних показників оцінюється фінансовий стан та фінансові результати структурних підрозділів. Розрахунок формальних показників проводиться на підставі попередніх звітів дослідного центру або фахівця з контролінгу.

Під факторним аналізом розуміється методика комплексного вивчення та вимірювання впливу різних чинників на величину результативних показників; або умови досягнення певного господарського результату, який характеризується відповідним показником; або причин, які чинять вплив на результати цих процесів. При аналізі вони умовно розподіляються на кількісні та якісні.

Кількісні чинники визначають величину аналізованого показника при незмінному значенні якісного. Якісні чинники відображають суттєві особливості аналізованого показника при значенні кількісного чинника. При аналізі виявляються причини зміни окремих чинників, що зумовлені конкретними умовами. Як вважає Л. Мармуль, чим більше виявляється причин при аналізі, тим глибше і всебічніше буде аналіз та достовірніший результат його проведення [9, с. 154].

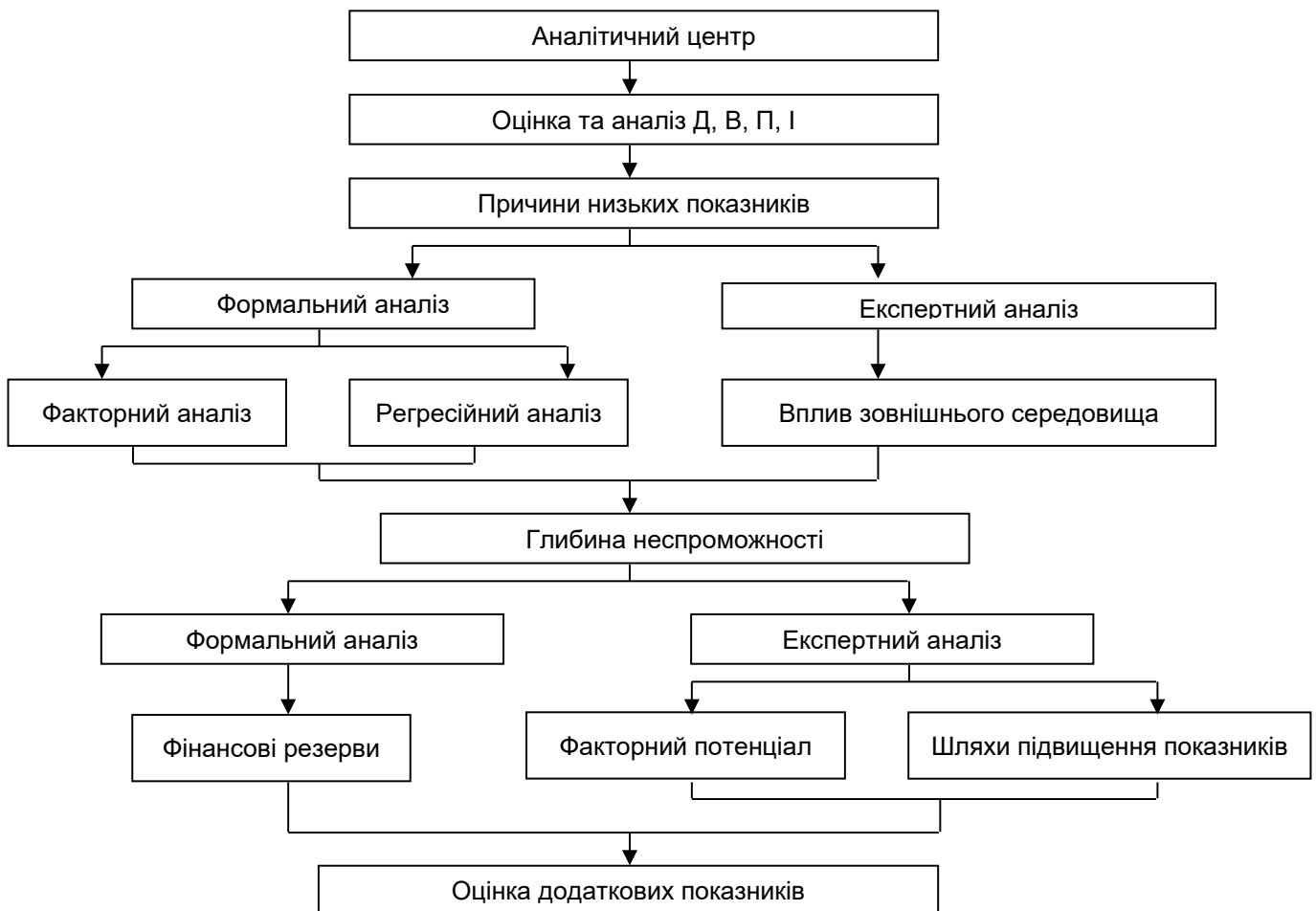

Рисунок 1. Алгоритм та методи обробки й аналізу показників фінансово-економічної діяльності культурно-мистецького закладу засобами контролінгу.

Оскільки результати фінансово-економічної діяльності відбуваються під впливом різноманітних чинників, то вони найчастіше діють взаємопов'язано, і негативну дію одного можуть анулювати позитивні впливи інших. Виявлені чинники дають можливість об'єктивно оцінити діяльність підприємств і правильно обґрунтувати висновки та пропозиції. Крім того, фінансово-економічний аналіз є, перш за все, факторним аналізом. Фінансово-економічний показник, що фігурує в завданнях факторного аналізу як об'єкт дослідження, називається результативним показником. Показники, що беруть участь у завданнях як характеристики або індикатори результативного, тобто, які визначають його особливості, називаються факторними.

Висновки. Важливе значення для підвищення фінансово-економічних показників діяльності сільського клубу як культурно-мистецького закладу має факторний аналіз. Під економічним факторним аналізом розуміється поступовий перехід від початкової факторної системи (результативний показник) до кінцевої факторної системи, розкриття повного набору прямих кількісно вимірних чинників, що чинять вплив на зміну результативного показника. Їх вибір для аналізу того або іншого показника здійснюється на основі фінансово-економічного аналізу дії зовнішніх чинників. При цьому зазвичай виходять з принципу: чим більший комплекс факторів досліджується, тим точніше будуть результати аналізу. Факторний аналіз може здійснюватись за допомогою анкетування та бути важливим складником системи контролінгу.

Список використаних джерел

1. Маргасова В. Г. Організаційно-інформатичне забезпечення фінансового контролінгу системи управління оборотним капіталом. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 2. С. 167-175.
2. Ігнатенко М. М. Оцінка стандартів рівня життя сільського населення та функціонування соціальної інфраструктури аграрної сфери. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. № 2 (22), 2013. С. 59-62.

3. Антошкіна Л. І. Формування політики соціального розвитку в умовах становлення ринкових відносин. Формування ринкових відносин в Україні. 2005. № 12. С. 22-26.
4. Ксьонжик І. В. Соціальний розвиток аграрних підприємств: теоретичні і практичні аспекти. Збірник наукових праць ВНАУ. 2013. №4 (81). С. 121-128.
5. Постол А. А. Удосконалення складових та механізмів інституційного забезпечення конкурентоспроможного розвитку аграрних підприємств. Науковий вісник Ужгородського університету: зб. наук. пр. Серія «Економіка». Вип. 1 (51). 2018. С. 257-261.
6. Романюк І. А. Державна соціальна політика в забезпеченні продуктивної зайнятості сільського населення. Економіка АПК. 2014. № 10. С. 105-109.
7. Руснак А. В., Аleshchenko Л. О. Перспективи формування фінансових ресурсів об'єднаних територіальних громад. Агросвіт. 2018. №6. С. 22-27.
8. Кучеренко С. Ю., Леваєва Л. Ю. Концепції соціально-економічного розвитку України. Економічний вісник університету. Вип. 32/1. 2017. С. 65-71.
9. Мармуль Л. О. Роль стратегічного аналізу в управлінні виробничою діяльністю сільськогосподарських підприємств. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. 2011. Вип. 2, т. 1. С. 152-156.

References

1. Marhasova, V. H. (2009). *Orhanizatsiyno-informatychnе zabezpechennya finansovoho kontrolinhu systemy upravlinnya oborotnym kapitalom [Organizational and informational support of financial control of the working capital management system]. Aktual'ni problemy ekonomiky - Current problems of the economy, 2, 167-175 [in Ukr.]*.
2. Ihnatenko, M. M. (2013). *Otsinka standartiv rivnya zhyttya sil's'koho naseleння ta funktsionuvannya sotsial'noyi infrastruktury ahrarnoyi sfery [Assessment of standards of living standards of rural population and functioning of social infrastructure of agricultural sector]. Visnyk Berdyans'koho universytetu menedzhmentu i biznesu - Bulletin of Berdyansk University of Management and Business, 2 (22), 59-62 [in Ukr.]*.
3. Antoshkina, L. I. (2005). *Formuvannya polityky sotsial'noho rozvytku v umovakh stanovlennya rynkovykh vidnosyn [Formation of social development policy in conditions of market relations formation]. Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukrayini - Formation of market relations in Ukraine. 12, 22-26 [in Ukr.]*.
4. Ks'onzhyk, I. V. (2013). *Sotsial'nyy rozvytok ahrarnykh pidpryyemstv: teoretychni i praktychni aspekty [Social development of agricultural enterprises: theoretical and practical aspects]. Zbirnyk naukovykh prats' VNAU, 4(81), 121-128 [in Ukr.]*.
5. Postol, A. A. (2018). *Udoskonalennya skladovykh ta mekhanizmiv instytutsiynoho zabezpechennya konkurentospromozhnoho rozvytku ahrarnykh pidpryyemstv [Improvement of components and mechanisms of institutional support of competitive development of agricultural enterprises]. Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Seriya «Ekononika», 1(51), 257-261 [in Ukr.]*.
6. Romaniuk, I. A. (2014). *Derzhavna sotsial'na polityka v zabezpechenni produktyvnoyi zaynyatosti sil's'koho naseleння [State social policy in ensuring productive employment of rural population]. Ekonomika APK - APK Economy, 10, 105-109 [in Ukr.]*.
7. Rusnak, A. V. & Alyeshchenko, L. O. (2018). *Perspektyvy formuvannya finansovykh resursiv ob'yednanykh terytorial'nykh hromad [Prospects for formation of financial resources of the united territorial communities]. Ahrosvit, 6, 22-27 [in Ukr.]*.
8. Kucherenko, S. Yu. & Levayeva, L. Yu. (2017). *Kontseptsii sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy [Concepts of Ukraine's social and economic development]. Ekonomichnyy visnyk universytetu - University Economic Bulletin, 32/1, 65-71 [in Ukr.]*.
9. Marmul', L. O. (2011). *Rol' stratehichnoho analizu v upravlinni vyrobnychoyu diyal'nistyu sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstv [The role of strategic analysis in the management of agricultural production]. Naukovi pratsi Poltavskoyi derzhavnoyi ahrarnoyi akademiyi - Scientific works of Poltava State Agrarian Academy, 2(1), 152-156 [in Ukr.]*.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Жучинський Олександр Юрійович, аспірант
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»
e-mail: ekonomika2013@ukr.net

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Жучинский Александр Юрьевич, аспирант
ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды»
e-mail: ekonomika2013@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHOR

Zhuchinsky Alexander, postgraduate student
Pereiaslav-Khmelnitsky Hrygorii Skovoroda State Pedagogical University
e-mail: ekonomika2013@ukr.net